

Riskhantering och säkerhetsarbete

En säker arbetsplats förutsätter att man kontinuerligt kan hantera och identifiera förekommande risker. Riskhantering och säkerhetsarbete hör samman liksom det systematiska arbetsmiljöarbetet. Inom bygg- och anläggningsbranschen är risker för olycksfall och tillbud betydande trots aktiva insatser samt uttalad nolltolerans. De vanligaste olycksfallen är fall, klämskador, slag och skärskador men det förekommer även brännskador, skador av fallande föremål m.m. I statistiken, när det gäller skador i branschen, ingår även transporter till och från arbetsstället vilket kan vara svårt att påverka!

Riskhantering och säkerhetsarbete måste vara högprioriterade aktiviteter i ett projekts samtliga faser. I mångt och mycket handlar det om att ha rätt insikt, attityd samt beteende och att leva som man lär. Inte att förglömma är att alla på arbetsstället måste vara medvetna om riskerna och att alla tar ett gemensamt ansvar för sin egen och andras säkerhet. Våga prata om aktuella risker samt att anmäla samtliga tillbud även om ingen har skadats! Viktiga erfarenheter går annars till spillo. Att alltid anmäla det man ser som ett hot mot säkerheten ska vara ett självklart beteende hos alla i ett projekt. En säkerhetsutbildning för samtliga involverade i ett projekt vilket mynnar ut i ett godkänt säkerhetscertifikat bör vara en förutsättning för att delta i byggprojekt.

Idag förekommer problem med att en del underentreprenörer i sin tur anlitar oseriösa underentreprenörer vilka inte lever upp till branschregler och önskat säkerhetstänk. Byggföretagen kräver för medlemskap att medlemmarna/företagen tillämpar Byggföretagens medlemskriterier, uppförandekod och gällande kollektivavtal, samt att ID06-systemet används. För att på ett säkert sätt kunna kontrollera vilka som befinner sig på arbetsplatsen förutsätts att byggprojektet även är inhägnat med automatiska körgrindar samt vändkors. Kompletterat med registrering, kameraövervakning, högtalarsystem, larmsystem samt rondsysteem nattetid med hjälp av ett anlitat bevakningsföretag.

För att rutiner kring riskhantering och säkerhetsarbete samt ett systematiskt arbetsmiljöarbete även ska gälla upphandlade underentreprenörer är det viktigt att allmänna bestämmelser för underentreprenader [AB-U 07](#) respektive allmänna bestämmelser för underentreprenader på totalentreprenad [ABT-U 07](#) åberopas vid upphandling av UE. När en utvald UE fått ett uppdrag med något av dessa handlingar åberopade från sin beställare måste denna i sin tur åberopa motsvarande handling i sitt avtal med en egen övrig UE för att vara säker på att omfattningen av ansvar och åtagande överförs till denna. Det finns all anledning att se till/bevaka så att denna ansvarskedja inte bryts. Det förekommer även att vissa beställare ställer egna krav på bestämmelser med samma inriktning. Ett förekommande sätt, vid upphandling av en UE, är att i avtalstexten skriva in att det endast får förekomma UE i maximalt två led.

Nedanstående punkter kan med fördel användas, i relevanta delar, såsom en form av checklista när det gäller kontinuerlig riskhantering och säkerhetsarbete vid ett byggprojekt.

Allmänna säkerhetsåtgärder:

- Genomför alltid en tidig riskbedömning redan i projektets anbudsskede.
- Ta reda på var närmaste tillgängliga brandpost är belägen. Markera brandposten på APD-planen.
- Undersök eventuellt behov av flygvarningsbelysning i masttoppen på projektets byggkranar samt på höga byggnadsdelar.
- Ha en fungerande kommunikation i projektet så att alla är medvetna om förekommande risker och hur dessa ska hanteras.
- Se till att:
 - samtliga i den egna personalen har erhållit utbildning i arbetsmiljö- samt säkerhetsarbetet.
 - byggarbetsplatsen är inhägnad och att det finns tillräckligt med belysning.
 - en aktuell personalförteckning förs över all personal vid projektet.
 - in- samt utpassager i projektet registreras regelbundet genom t.ex. "vändkryss" vilket är krav enligt ID06. [Infobric](#) är en användbar webbtjänst.
 - det finns tillräckligt med fria ytor för personal att röra sig fritt och säkert på.
 - erforderliga ytor finns för avlastning av material m.m.
 - det finns tillräckligt med första hjälpen-utrustning på arbetsplatsen.
 - det finns en säkerhetssamordnare utsedd på arbetsplatsen.
 - dokumenterade arbetsmiljö/skyddsronder genomförs regelbundet.
 - det genomförs regelbundna dokumenterade internrevisioner för att kontrollera så att beslutade rutiner efterföljs.
 - rubriken arbetsmiljöarbetet finns med i samtliga byggmötesprotokolls dagordningar.
 - rubriken arbetsmiljöarbete samt riskhantering finns med i samband med arbetsberedningar.
 - samtliga på arbetsstället har en giltig ID06-legitimation, utfärdad av respektive arbetsgivare, som bärs synligt.
 - det finns en ansvarig behörig person för den tillfälliga elen.
 - det utses en ansvarig för en eventuell gasolanvändning för uppvärmning.

Förebyggande säkerhetsåtgärder:

- Uppdatera riskbedömningen inför byggstart samt vidare kontinuerligt.
- En riskanalys bör innehålla åtgärder för att förhindra branschens vanliga olycksorsaker såsom fall från höjd, klämning, fallande föremål, vältning, ras, lämpliga släntlutningar vid schakter samt påkörning av fordon m.m.
- Genomför alltid en arbetsberedning inför relevanta arbetsmoment (ByggAi.se).
- Vidareutbilda den egna personalen i säkerhetsfrågor.
- Kontrollera att samtliga som är börjar och är verksamma på arbetsplatsen informeras/introduceras i gällande ordnings- och skyddsregler m.m. Det är lämpligt att låta alla skriva under på att de tagit del av gällande regler.
- Se till att:
 - alla på projektet använder beslutad skyddsutrustning.
 - relevant skyltning av olika arbetsmiljöregler samt förbud m.m. anslås vid entréer.
 - maskiner och redskap är i gott skick och att de används på rätt sätt.

- regelbundna erforderliga besiktningar av maskiner sker. Även efter "hisshöjning".
- erforderliga myndighetskontroller genomförs.
- ordning och reda råder på byggarbetsplatsen.
- det finns brandvarnare och släckutrustning på relevanta ställen.
- de som utför "heta arbeten" har giltiga certifikat.
- provlyft genomförs varje morgon av projektets lyftkranar.
- alla lyftstroppar/lyftredskap m.m. regelbundet kontrolleras. Kastas vid skador.
- lämplig förbandsutrustning är tillgänglig.
- det finns en hjärtstartare för HLR på arbetsplatsen och att det finns personal utbildad i hanteringen.
- där det förekommer sprängämnen att dessa förvaras på ett betryggande och godkänt sätt.
- en tydlig skyltning förekommer där brandfarliga samt giftiga/farliga ämnen förvaras. Markeras även på APD-planen.
- brandskyddet samt utrymningsvägar beaktas vid bodetablering.
- monterade byggställningar är besiktade och därmed godkända samt skyltade med ett godkännande före tillträde.
- maskinförare har förarbevis där så erfordras.

Specifika säkerhetsåtgärder:

- Tag en tidig kontakt med ortens räddningstjänst och beskriv verksamheten i projektet samt vilka som är kontaktpersoner.
- Överlämna med fördel en aktuell APD-plan till räddningstjänsten där det bl.a. framgår var farliga samt explosiva varor/ämnen och liknande förvaras.

Akuta säkerhetsåtgärder:

- Ta fram en plan för hur:
 - arbetsledningen ska agera om en olycka inträffar.
 - byggarbetsplatsen ska evakueras om det behövs.
- Se till att:
 - det finns tillräckligt med personal utbildad i första hjälpen samt HLR.
 - en planerad och känd uppsamlingsplats finns utanför arbetsområdet.

Externa relevanta länkar:

[Krav för medlemskap i Byggföretagen](#)

[Byggföretagens uppförandekod](#)

[ID06](#)

[Heta arbeten](#)

[Skydd mot olyckor och farliga ämnen](#)

[Förvaring av brandfarliga varor](#)

[Regler för brandsäker byggarbetsplats \(Locum\)](#)

[Förebygg risker på byggarbetsplats](#)

[Flygvarningsbelysning](#)

[Risker och säkerhetsarbete i byggbranschen](#)